

Mārtiņš pēc S.O.U.L.

Mārtiņš Kiščenko: pēc tūres bija iespēja palikt Amerikā, bet vienā brīdī sajautu, ka man vienkārši ir jābrauc uz mājām

Prasme pārstāvēt savu valsti individuāli, lepnums par savas tautas kultūrvērtībām un tajā pašā laikā respekts pret citu tautu kultūras mantojumu – tie ir būtiskākie latviešu puīša Mārtiņa Kiščenko ieguvumi pēc sešu mēnešu tūres pa Amerikas Savienotajām Valstīm, sniedzot neskaitāmus koncertus kā Latvijas pārstāvis projekta *Singers of United Lands (S.O.U.L.)* ietvaros.

2002. gadā ASV reģistrētās bezpeļņas organizācijas *S.O.U.L.* jeb *Apvienoto zemju dziedātāji* dibinātājs Markus la Prats (*Marcus LaPratt*), izbraukājot zemju zemes Pasaules jauniešu kora sastāvā, secinājis, ka starp dziedātājiem un publiku ir pārāk mazs atgriezeniskā saite – koncerts noslēdzas, koristi nokāpj no skatuves, un viss ir beidzies. Tieši tamdēļ viņš dibināja šo organizāciju, un jau 2004. gadā debijas koncerttūrē pa ASV devās *S.O.U.L.* pirmais starptautiskais profesionālu mūziķu kvartets, lai ar muzikālām performancēm, radošām darbnīcām, vizuālām prezentācijām stāstītu katrs par savu valsti, tās kultūras tradīcijām un, darbojoties starptautiskā komandā, rādītu, ka mūzika ir spējīga lauzt barjeras starp dažādo. Organizācija darbojas, slēdzot līgumus ar dažādu tipu izglītības iestādēm, biedrībām, pensionātiem, baznīcu draudzēm utt.

Zīmīgi, ka katra valsts projektā tiek pārstāvēta tikai vienu reizi, un projekts noslēgsies, kad visas pasaules valstis būs par sevi pāvēstījušas Amerikai. Mārtiņam, pēc kārtas sestā *S.O.U.L.* kvarteta dalībniekam, bija dota unikāla iespēja kļūt par vienīgo Latvijas un šoreiz arī Eiropas vēstnesi.

“Laimīgais stāsts”, kā pats Mārtiņš to dēvē, sākās pērnā Dziesmu svētku kopkora mēģinājumos

Mežaparka estrādē, iespējams, lielākajā talantu “zelta bedrē” Latvijā. Piecas dienas, koristiem dziedot plecu pie pleca, rēzeknieša Mārtiņa pārliecinošo vokālu sakļausīja kādas dzirdīgas ausis, un pēc laika sekoja arī piedāvājums pievienoties *S.O.U.L.* 2009. gada tūrei. “Tur nebija divu domu – piekritu nedomājot,” atzīst Mārtiņš. Jāmin, ka pēc profesijas viņš ir ceļu būves inženieris un šobrīd tuvojas finiša taisnei ar maģistrantūras studijām Rīgas Tehniskās universitātes Transportbūves institūtā, kā arī Rēzeknes Augstskolas (RA) Ekonomikas fakultātē. Vienīgais diploms mūziķa specialitātē iegūts Rēzeknes Bērnu mūzikas skolā, kur pusaudža gados Mārtiņš apguva klarnetes un saksofona spēli. Tomēr vērā ņemama ir viņa darbošanās koros – dzimtajā pilsētā viņš dziedājis zēnu korī, vēlāk arī vīru korī *Olīts*, kas 1998. gadā Koru karos kļuva par laureātu savā grupā, jauniešu korī *Ezerzeme*, pateicoties labām vokālajām dotībām, tika aicināts dziedāt arī Rēzeknes mūzikas vidusskolas mācību korī. Dziedāt prasmes izaugsmē nozīmīgi viņa studiju laika kolektīvi Rīgā – vīru koris *Frachori* un senās mūzikas ansamblis *Canto*.

“Ar savu muzikālo pieredzi nejutos sliktāk par profesionāļiem – biju līdzvērtīgs visam pasākumam,” apgalvo Mārtiņš. Pārējie dziedātāji bija topošie profesionāļi mūzikā un pārstāvēja dažādus kontinentus: dienvīdkorejie Subi Kim (Āzija), kenijiete Corīne Toveta (Āfrika) un čīlietis Rorijs Mendezs (Dienvīdamerika).

S.O.U.L. tūre meta pamatīgu apli Amerikas austrumdaļā, izbaudot 18 štatu sejas vaibstu dažādību, un pavesojās arī Kanādā.

“Projekts veidots tamdēļ, lai amerikāņi, sākot no palīgskolas bērniem un beidzot ar pensionāriem, aizdomātos – lai arī Amerika ir liela, pasaule ir vēl lielāka!” saka Mārtiņš. “Mēs kā uz paplātes piensām šīs citas pasaules kultūras klāt.” Viņš arī atzīst, ka pusgada laikā, kas pavadīts starptautiskā draugu lokā, pats sevī atklājis jaunas īpašības, kas likušas mainīties dzīves uztverei un vērtībām: “Ļoti paplašināju savu redzesloku, un esmu daudz atvērtāks dažādām kultūrām. Tolerance pret kultūrām, nācijām un tradīcijām bez nievāšanas – tas ir tas, ko mācījām arī citiem.”

Katram dalībniekiem bija uzdevums sagādāt 10 savā valstī tapušas dziesmas četrbalsīgā salikumā korim vai solo, ko pēc tam kvartets kopīgi iestudēja un prezentēja koncertos. Mārtiņš jokodams atzīst, ka kvartets visvairāk apguvis tieši latviešu tautasdziesmas, iespējams, tādēļ, ka tās veidotas ātri apgūstamā panta formas uzbūvē un nesatur tik garus tekstus kā, piemēram, ķēnīješu tautasdziesmas. “Sākotnēji bija grūti izvēlēties repertuāru, jo lielākoties visas mūsu kora dziesmas ir veidotas sešbalsīgā vai vēl daudzskaitlīgākā balsu salikumā,” stāsta Mārtiņš. Četru kontinentu pārstāvju izpildījumā izskanēja latviešu tautasdziesmas *Divi, divi, kas tie divi, Rīga dimā, Aiz azara augsti kolni, Uz avotu ligot gāju*, kā arī jestrā latgaliešu *Precej mani preciniki* – “trīciendziesma”, ar ko *S.O.U.L.* bieži uzsāka koncertus, un citas. No oriģināldziesmām Mārtiņš piedāvāja Riharda Dubras garīgo dziesmu *O, crux ave* un Jāņa Lūsēna šupuldziesmu *Guli, guli, mazais šmulī* Franca Hermana apdarē. Katras kultūras piensums

koncertā izpaudās līdzvērtīgi.

Mārtiņa lielākais finansiālais ieguldījums projektā bija speciāli viņam šūdināts Dagdas novada tautu tērps un Latgales kokle, ko darināja etnogrāfisko instrumentu meistars Eduards Klints. Kokles spēli speciāli projektam Mārtiņš apguva divu mēnešu laikā un nu to sauc par savu instrumentu. “Kokle ir ļoti intīms, meditātīvs instruments ar pārdabisku raksturu,” stāsta Mārtiņš. “Teic, ka kokle ir Dieva instruments, un es tam varētu piekrist. Stāstīju publikai stāstu par vīru, kas bijis tuvu miršanai, un viņa dēls aizgājis uz mežu – meklēt koku kokles pagatavošanai. Liepas koku maigākai skaņai vai priedi – asākam, spožākam skanējumam. Kad vecais vīrs miris, viņa dvēsele ienākusi delā darinātajā koklē, un ik reiz, kad to spēlē – dvēsele raud.”

Mūziķu uzdevums bija aktīvi komunicēt ar cilvēkiem, iepazīstinot tos ar savu zemi. Mārtiņš savu valsti prezentēja ar informējošiem materiāliem – plakātiem, brošūrām un video –, ko sarūpēja Latvijas institūts, kā arī dalījās savā personīgā

skatījumā par Latviju. “Amerikas bērni prasīja, vai Turaidas pili dzīvo princeses un prinči, jo, viņuprāt, Eiropas kultūra ir ārkārtīgi sena,” atceras Mārtiņš. “Kad parādīju, kāda izskatās Rīga ar tās jūgendstilu, cilvēki bija ļoti pārsteigti. Protams, stāstīju par Dziesmu svētkiem, kur kopā dzied apmēram 20 tūkstoši cilvēku un dejo kādi 10 tūkstoši, – visiem bija liels izbrīns, jo pasaulē tik lielas kopdziedāšanas nav. Pēc šī projekta sajutos lepns, ka esmu latvietis, lai arī kādas negācijas šobrīd nāk pār Latviju.”

S.O.U.L. dalībnieki, 150 dienas nemītīgi pavadot uz skatuves (pat vairākas reizes dienā) un komunicējot ar cilvēkiem, nonākuši pie secinājuma, ka vispatīkamāk uzstāties pieaugušu cilvēku publikai – pusaudžiem, universitāšu studentiem un vecāka gājuma cilvēkiem –, jo no viņu sapratnes un atdeves limeņa izstāro daudz lielāka enerģija, kas noslogotajai mūziķu komandai bija svarīga. “Lai ko arī teiktu, bērni tikai ņem!” smaidot secina Mārtiņš.

Zīmīgi, ka tūre sākās un beidzās,